

JUHO KAJO

VARJOJEN KORJAAMO

Luku 1: Hiljaisuus

Suomen kunta, Pirkanmaan pohjoisosassa. Noin tuhat seitsemänsataa asukasta – niin pieni luku, että moni uskoo tuntevensa kaikki kasvot. Mutta luku ei kerro koko totuutta. Kuntakeskus levittäytyy valtatie 23 varteen, siihen kohtaan jossa Parkanosta nouseva asfaltti jatkaa kohti Jyväskylää. Tie tuo mukanaan liikennettä, mutta myös katoamista. Samaa reittiä pitkin kulkee isot rekka-autot ja pienemmät pakettiautot tavaraa kuljettaen. Tampereelle on matkaa satakymmenen kilometriä. Se kuulostaa pitkältä, mutta rikoksen maailmassa se on vain tunnin ajomatka. Pirkanmaan luoteisraja on kahdenkymmenen kilometrin päässä, ja metsät sen ympärillä ovat niin hiljaisia, että mitä tahansa voi kätkeä niiden syliin. Kihniö on paikka, jonne tullaan etsimään rauhaa – mutta juuri siksi täällä huomaa jokaisen särön. Kun joku auto ilmestyy väärään aikaan väärälle pihatielle, kaikki kylässä tietävät sen. Silti on

asioita, joista ei koskaan puhuta. Öisin, kun katuvalot sammuvat ja valtatieltä kuuluu vain harvojen rekkojen jyrinä, Kihniöstä tulee erilainen. Varjojen kunta. Paikka, jossa öljyn haju sekoittuu männyn tuoksuun ja jossa korjaamon ovi voi sulkeutua hiljaa, liian hiljaa. Ja juuri täältä alkaa tarina, joka kuljettaa varastettuja autosia paljon kauemmas kuin kukaan osasi kuvitella – aina Tampereen lentoasemalle, Ruotsin, Norjan kautta ja sieltä maailmalle. Kihniön keskustan laidalla, soratien päässä, seisoivat Jussi Lahtisen autokorjaamo. Matala halli, jonka peltikatto oli nähnyt paremmatkin päivät, ja pihassa lojuvat autonraadot antoivat paikalle hiukan romuvaraston tuntua. Silti Jussi Lahtinen piti siitä – se oli hänen valtakuntansa. Jussi on nelikymppinen mies, kädet öljyssä ja mieli velkojen painossa. Korjaamo oli pyörinyt suvussa vuosikymmeniä. Jussin vaari oli aloittanut autojen korjaamisen 60 luvulla ja Jussin isä oli jatkanut toimintaa, mutta ajat olivat muuttuneet. Asiakkaat menevät yhä useammin ketju korjaamoihin, joissa on halvemmat hinnat ja

uudenkarheitä autokorjaamon tiloja. Pienelle autokorjaamolle jäi vain ne autot, joista kukaan muu ei viitsinyt enää välittää. Talousvaikeudet olivat alkaneet kasaantua. Veroja oli rästissä, sähkölasku tuli joka kuukausi liian suurena, ja varaosien hinnat nousevat nopeammin kuin asiakkaiden maksuhalu. Jussi oli laskenut lukuja monesti iltamyöhään, mutta jokainen numero kertoo samaa tarinaa. Jos mikään ei muuttuisi, hallin ovet suljettaisiin pian lopullisesti. Silti hän ei osannut luopua. Tämä paikka oli hänen elämänsä, korjaamo samassa pihapiirissä missä Jussin koti talokin oli. Autokorjaamo kertoi Jussille muistoja enemmän kuin talo jossa hän nukkui tai kyläkauppa josta hän osti ruokatavarat. Mutta viime aikoina Jussi oli alkanut miettimään mistä saisi lisätuloja mitä korjaamalla voisi tehdä. Jussi oli kerran jutellut kyläkaupassa Jarin kanssa joka oli hänen luokkatoverinsa kouluajoilta. Jari oli ehdottanut Jussille, että nyt olisi kysyntää autojen varaosista. Niistä on nyt kysyntää pitkin maailmaa. Mutta Jari oli aina ollut sellainen pikku näpistelijä, eli pikkurikollinen. Nyt Jussi miettii vakavasti

varaosa puolta. Se kyllä oli tiedossa että Kihniön asukkaat joutuvat menemään töihin kauemmaksi, kun töitä ei riitä kylällä. Samalla kyläläiset huoltavat ja korjaavat autonsa toisaalla. Sen takia Jussi miettii Jarin ehdotusta ja lisätulot olisivat oikein tervetulleita. Korjaamon seinien sisällä oli alkanut kasvaa houkutus: ehkä tästä autojen varaosien myymisestä voisi löytyä ratkaisu. Rahaa, jolla pelastaa yritys. Rahaa, jolla jatkaa elämää. Ovi kävi, ja sisään astui asiakas hakemaan autoaan jonka Jussi oli eilen huoltanut. Vanha Opel Kadett 1970 vuosi mallia joka on todella hyvässä kunnossa. Jussi pyyhki käsiään riepuun ja hymyili väkinäisesti. Hän mietti oliko tämä hänen viimeinen huollettava auto. Varaus kirja näytti tyhjyyttä kuin Jussin pankkitili. Mutta sisällä hänessä jyskytti ajatus, jos minä en tee jotain pian, tämä paikka kuolee. Illalla kun Marja oli laittanut hyvän maukkaan aterian. Niin Marja on Jussin ihana vaimo ja tietenkin Marja on se, joka pitää huolen, ettei korjaamo muutu romu varastoksi. Jussi kiittää Marjaa hyvästä aterianasta ja nousi ylös

ruokapöydästä lähteäkseen käymään suihkussa ja sitten nukkumaan. Marja tuli myös nukkumaan kun oli saanut keittiön puhtaaksi. Maria nukahti melko nopeasti, mutta Jussi ei saanut unta koko yönä, ehkä pieniä nukkumis silmäyksiä. Hän pyöri sängyssä, kääntää kylkeä ja kuunteli, miten tuuli hakkasi peltikattoa. Jokainen ajatuksen sirpale kiersi samaan pisteeseen, raha. Jokainen tunti toi vain lisää ahdistusta. Kun aamu vihdoin valkeni, hän ei enää odottanut. Kädet tärisivät, kun hän kaatoi kahvia kuppiin, mutta hän ei jaksanut edes juoda. Jussi lähti kävelemään pihan poikki autokorjaamoja kohti. Avasi hallin ovet ja katsoi pihalle päin joka oli aivan tyhjä. Ihan kuin hän odottaisi suurta asiakas ryntäystä. Jussi käveli kohti hallin nurkkaa jossa työkalupakki oli piilossa. Hän kaivoi haalarin taskusta puhelimen ja pyöritteli yhteystietoja etsien Jarin numeroa, jonka Jari oli antanut kauan sitten. Jussi meni Jarin numeron ohi pari kertaa miettien kannattaako. No sitten Jussi painon Jarin numeroa ja antoi soida, ja hetken päästä puhelimeen vastasi Jari. Huomenta Jussi

mitäs johtajalle kuuluu?. Jussi tervehtii Jaria. Puhuimme joskus auton varaosien myyntiä kaupalla, Jussi sanoi ääni matalana, lähes käheänä valvotun yön jälkeen. Langalla oli hiljaisuus, jonka jälkeen vastaus tuli viileänä: – Katsotaan. Mä välitän viestin eteenpäin. Jos joku haluaa ottaa yhteyttä, ne ottaa. Puhelu kesti vain minuutin. Kun puhelu loppui, se jätti jälkeensä kylmän tyhjyyden. Jussi jäi tuijottamaan näyttöä, aivan kuin se voisi paljastaa jotain lisää, mutta mitään ei tapahtunut. Jussi meni korjaamon toimistoon ja istahti tuolille. Ulkona oli harmaa aamu, sellainen joka ei luvannut mitään hyvää. Pihassa ei ollut yhtään autoa, ei ketään odottamassa huoltoa. Hiljaisuus tuntui raskaammalta kuin koskaan. Sisällä hallissa öljyn ja renkaan kumin haju oli tuttu, mutta tänään sekin tuntui vieraalta. Jussi nousi tuolilta, meni hallin puolelle ja alkoi siivota. Hän pyyhki pöytiä, järjesteli työkaluja jotka oli hajan hajan. Jussi siirteli kanistereita joiden kyljet olivat tomun peitossa. Jokainen liike oli vain yritys tukahduttaa tunne siitä ettei ollut asiakkaita. Mutta Jussin Jarille soittama

puhelu oli hieman erikoinen, mutta Jarin kautta saattaisi löytyä apua tähän hiljaisuuteen. Aurinkokin yritti harmaiden pilvien takaa antaa valoa halliin mutta hallin hämärä syveni. Jussi pysähtyi ja kuunteli. Ei kuulunut mitään, ei edes pikku linnun laulua. Hän ei vielä tiennyt, että puhelu oli jo laittanut jotain liikkeelle. Että joku jossain oli kuullut hänen nimensä. Viikot kuluivat, mutta mitään ei tapahtunut. Oliko Jari vain keksinyt koko jutun, Jussi naurahti itsekseen, mukamas autojen varaosien myyntiä maailmalle. Ei soittoa takaisin, ei viestiä, ei merkkiä siitä, että kukaan olisi ottamassa yhteyttä häneen. Jari oli ehkä puhunut sittenkin sitä mitä ihmiset tekevät mökillä ulkokuuissa. Korjaamolla vallitsi kuolemanhiljaisuus. Hallin ovet olivat kyllä auki joka aamu, mutta yksikään auto ei tullut pihaan. Autokorjaamon puhelin ei soinnut enään. Pöly laskeutui nosturille, ja öljykanisterit pysyivät paikoillaan kuin museoesineet. Jussi huomasi katsovansa kelloa yhä useammin ja huomaavan, ettei hänellä ollut mitään tekemistä. Mainokset, joita hän oli ennen laittanut

paikallislehteen ja tienvarren ilmoitustauluihin, jäivät tekemättä. Rahaa ei ollut enää edes siihen. Hän tiesi, että ilman asiakkaita hän ei voisi maksaa edes sähkölaskua, saati velkoja, jotka kasvoivat viikko viikolta. Yhtenä iltana hän istui hallin toimiston rähjäisessä tuolissa, paperipinot edessään. Hän kävi läpi laskuja, joihin hänellä ei ollut enää mitään vastausta. Jokainen punaisella merkitty huomautus tuntui naualta, joka lyötiin korjaamon arkkuun. Ei tästä tule kyllä mitään. Ajatus jyskytti hänen päässään, eikä mikään voinut sitä pysäyttää. Tämä ei ollut enää pelkkää huolta – tämä oli varmuus. Jussi pelkäsi, että hänen elämänsä työ, se mihin hän oli uhrannut kaiken, olisi menossa konkurssiin. Korjaamon seinät tuntuivat painuvan hänen ympärilleen, ja kylän hiljaiset kadut muistuttivat joka päivä, ettei kukaan tulisi pelastamaan häntä. Hän oli yksin. Samana iltana, kun Jussi istui korjaamon toimistossa pimeän keskellä, hänen vaimonsa Marja tuli töistä kotiin. Marja oli tehnyt koko päivän töitä työpöydän ääressä, puhelin toisessa kädessä ja Jussin korjaamon mapit toisessa. Hän oli töissä

Kihniön LVI toimistossa, hän on tarkka, järkevä ja järjestelmällinen, mutta viime viikkoina hänestä oli tullut enemmänkin velka järjestelijä, joka yritti tukahduttaa korjaamon velkojen roihuja. Marja istuutui Jussia vastapäätä, laski käsilaukun pöydälle ja katsoi miestänsä tiukasti. – “Puhuin tänään verottajan kanssa koko päivän”, ja sain sovittua, että maksua voidaan siirtää, muutaman kuukauden päähän. Ilman sitä me oltaisiin jo menettämässä kaiken Jussi kaiken. Voimme ottaa lainaa pankista taloa vastaan. Jussi ei sanonut mitään. Hän nojasi tuoliinsa ja tuijotti kattoon. Hiljaisuus venyi niin pitkäksi, että Marja lopulta kysyi: – “Mitä me tehdään, Jussi? Me ei voida jatkaa näin. Ei asiakkaita, ei rahaa mihinkään... ja kohta ei ole enää paikkaa mihin mennä.” Jussi hieroi käsiään yhteen – öljyiset kynnenaluset piirtyivät mustina viivoina, kuin pysyvä merkki vuosien työstä. Hän tunsu katseen painon, mutta sanat jumittuivat kurkkuun. Sitten Jussi rohkeni sanoa. Soitin Jarille, Marja huudahti Jarille, miksi? Anna kun kerron, Jari oli kuullut että autojen

varaosia tarvitaan maailmalla, niistä on kysyntää. Nyt odotan että ottaako joku yhteyttä ja kertoo asiasta enemmän. Marja huokaisi. Hän näytti väsyneeltä, mutta hänen silmissään oli yhä se sama päättäväisyys, jonka Jussi muisti heidän nuoruudestaan. Toivottavasti pian. Me ei voida enää montaa viikkoa tällä tavalla elää. Hän nousi, otti laukun ja käveli pois toimistosta. Jussi jäi yksin toimistoon, ympärillään paperipinot, joiden jokainen kulma muistutti velasta ja häviöstä. Hän puristi nyrkkiään ja katsoi ikkunasta ulos korjaamon pimeälle pihalle. Mielessään hän pyöritteli yhä, mihin oli jäänyt se Jarin lupaama varaosien myynti homma.

LUKU 2 Koskinen

Seuraavana aamuna pihamaalla kuului ääni, jota Jussi ei ollut kuullut viikkoihin – auton renkaiden soraääni. Hän vilkaisi ikkunasta ulos ja näki mustan farmarin kaartavan hitaasti korjaamon pihaan. Auto pysähtyi niin, että sen keula osoitti kohti korjaamon

ovea. Auton ovi ei heti auennut. Joku mies istui hetken paikoillaan, katseli ympärilleen – ensin korjaamoa, sitten taloa, jossa Marja puuhasi keittiössä. Jussi tunsi sydämensä hakkaavan. Mikäs tämä asiakas oikein on? Jussi käveli kohti autoa. Aamun ilma oli kylmä ja kostea, mutta Jussin iho tuntui vielä kylmemmältä, kun auton ovi avautui. Mies nousi autosta ulos. Hän oli iso, harteikas, ja hänen naamastaan erottui useampi tatuointi – mustia viivoja, symboleja, joiden merkitystä Jussi ei osannut tulkita, mutta joista huokui väkivaltaa. Jussi nielaisi, mutta pakotti suun hymyyn. – “Huomenta. Olen Jussi Lahtinen. Kuinka voin auttaa?” Mies ei hymyillyt. Hän mittasi Jussia päästä varpaisiin, aivan kuin arvioisi jotain muuta kuin auton korjaajaa. Sitten hän kysyi: – “Sinäkö soitit Jarille?” Jussi jähmettyi hetkeksi. Jari!. Se hiljaisuus, joka oli kestänyt viikkoja. Tämä mies ei ollut sattumalta täällä. – “Juu... kyllä”, Jussi vastasi hitaasti. Mies nyökkäsi kerran, lyhyesti. Katse oli kylmä, mutta hyväksyvä. – Hyvä. Sitten meillä taitaa olla asiaa, mistä jutella. Mies katsoi Jussia tiukasti. – Mennään

korjaamon toimistoon juttelemaan. Sydän jyskyttäen Jussi nyökkäsi ja he astuivat halliin. Askelten kaiku betonilattialla kuulosti tavallista kovemmalta, ja jokainen sekunti tuntui venyvän. Jussi mietti, oliko hän tehnyt elämänsä suurimman virheen jo silloin, kun oli soittanut Jarille. Halliin astuttuaan mies jäi hetkeksi paikalleen, silmäili ympärilleen. Peltiseinät, öljyiset työkalut, hyllyille unohtuneet osat ja muutama autonostin jotka olivat jo pölyn peittämät. Katse viipyi erityisesti hallin perällä, varjoisassa nurkissa. – “Täydellinen”, mies sanoi hiljaa. Jussi vilkaisi häntä hämmentyneenä. Hän ei ymmärtänyt, mitä mies tarkoitti, mutta sanat jäivät ilmaan leijumaan. Täydellinen mihin? He astuivat toimistoon. Se oli pieni huone, jossa vanha pöytä, pari metalli kaappia ja kuluneet kolme tuolia olivat ainoat huonekalut. Ikkunasta näkyi suoraan pihalle – sinne, missä Jussin oma koti seisoj vain muutaman kymmenen metrin päässä. Mies laittoi oven kiinni ja lukitsi sen perässään. Lukon naksahdus tuntuu kovemmalta kuin mikään ääni korjaamolla koskaan. Jussi valahti kalpeaksi, veri

pakeni hänen kasvoiltaan. Hän tunsi olevansa loukussa, oman tilansa vankina. Mies ei kiirehtinyt. Hän astui pöydän taakse, istui raskaasti tuolille ja nojasi eteenpäin. Katse porautui Jussiin, eikä siinä ollut kysymysten sijaa – vain varmuutta. – Minun nimeni on Koskinen, Koskisen Timo, hän sanoi lopulta, ääni karhea mutta hallittu. – Sinä olet kysellyt auton varaosien myyntiä. Jussi nielaisi. Hänen kurkkunsa tuntui kuivalta kuin hiekka. Joo, olin kuullut Jarilta että autojen varaosa myynnillä voisin tehdä vähän lisätuloja kun nyt korjaamalla on todella hiljaista. Koskinen nojautui taaksepäin tuolilla, katseli hetken Jussia ja kysyi sitten, - Onko korjaamalla muita työntekijöitä? - Onko sinulla vaimoa? - onko lapsia? Jussi vastasi varovasti, ei ole muita asentajia ja on vaimo nimeltä Marja. Lapsia meillä ei ole vielä. Koskinen vastaa - hyvä - Voitko näyttää kirjanpidon minulle? Haluan katsoa miten sinulle menee ja velat tietenkin kiinnostaa? Jussi mietti, onko nyt joku kirjanpidon tarkastus mutta nousi lopulta pöydän äärestä ja haki metalli kaapista mapin, jossa olivat korjaamon luvut. Hän

laski sen Koskisen eteen ja yritti olla näyttämättä, miten kädet vapisivat. Koskinen selasi papereita rauhallisin liikkein, kuin olisi tehnyt sitä ammatikseen. Katse kulki riveiltä toisille, pysähtyi punaisiin merkintöihin ja venyvään maksuaikoihin. - Olet velkaa verottajalle? Oletko kenellekään muulle velkaa? Koskinen kysyi lopulta, ääni matalana mutta terävänä. Jussi nielaisi ja vastasi. - Ainoastaan verottajalle, ja ehkä vähän varaosista. En muille. Koskinen nosti katseensa papereista, ja suupieleen ilmestyi lyhyt, arvoituksellinen hymy. - No johan vain. Hän sulki mapin ja laski sen pöydälle. - Se täytyy maksaa pois. Ymmärräthän? Kukaan ei halua verottajaa, ulosottomiestä tai muitakaan virkamiehiä tänne pyörimään. Se haittaisi äkkiä liike toimia. Jussi levitti kätensä. - Mutta kun ei ole rahaa. Ei penniäkään ylimääräistä. Ja miten se haittaisi liiketoimintaa? Koskinen katsoo Jussia hetken, kuule jos näin pienessä kylässä alkaa joku virkamies pyörimään. Kaikki alkaa ihmetellä ja puhumaan asioista! Koskinen nojautui lähemmäs. - Ja paljonko se velka on?

Jussi epäröi hetken, mutta päästi lopulta sanat ulos.
– Joku... noin kymmenentuhatta euroa. Ja vaimoni
Marja sai velan maksun siirrettyä kahden
kuukauden päähän. Huoneeseen laskeutui
hiljaisuus. Jussi tunsi vatsassaan jäätävän painon.
Mutta sitten Koskinen hymähti, niin kuin kyse olisi
ollut pikkurahasta. – Ei hätää, hän sanoi. Rahat
kyllä järjestetään. Sitten käyt maksamassa verot
pois. Ja sen jälkeen meillä ei ole enää ketään
ulkopuolista jota kiinnostaisi korjaamon toiminta.
Jussi istui jäykkänä, yrittäen ymmärtää mitä oli juuri
tapahtumassa. Hän tajusi vain yhden asian, mitä
ihmettä tämä oikein on? Ei ainakaan kovin
tavallinen liikeneuvottelu. Onko hän astunut pelin
sisään, jossa säännöt eivät olleet hänen. Koskinen
nojautui eteenpäin katse nautiintuneena Jussiin.
Tehdään näin. – Laita paikallislehteen ilmoitus.
Työnhaku. Kirjoita siihen, että haetaan kahta
automekaanikkaa. Jussi räpäytti silmiään. – Kaksi?
Mutta ei minulla ole varaa palkata ketään, Koskinen
nosti kätensä. – Et sinä palkkaa ketään töihin,
vaikka hakemuksia tulisi. Sanot vain, että paikat on

täytetty. Silloin kukaan ei kyselisi sen ihmeemmin. Minä lähetän tänne kaksi mekaanikkoa. Minä järjestän heidän työsopimukset, ja hommaan niille asunnon täältä kylältä. Jussi tunsu kylmän hien nousevan otsalleen. Hän ei tiennyt, mitä mekaanikot oikeasti tulisivat tekemään. Kuule Koskinen, miksi mekaanikkoja tänne jos myyn varaosia? Koskinen katsoo Jussia, kuule hyvä mekaanikko tuntee varaosat paremmin kuin itse varaosien myyjä. Koskinen nojasi taaksepäin, nyt edetään näin – Rahat tulevat sinun tilillesi, josta käyt maksamassa velat pois. Laitetaan sun tilille viisitoista tuhatta euroa. Siitä riittää verottajalle ja muille velallisille. Jussi henkäisi. Pelko ja helpotus sekoittuivat hänen sisällään kuin öljy ja vesi. Hän oli varma, ettei ollut koskaan ollut näin lähellä konkurssia – tai näin lähellä pelastusta. – Mistä ne rahat...? hän aloitti varovasti. Koskinen hymähti, äänessä ivallinen sävyä. – Me olemme nyt liikemiehiä tai lähinnä liikekumppaneita, minä autan sinut pois näistä veloista. Sen jälkeen aletaan myymään varaosia. Koskinen nojautui eteenpäin,

Varjojen korjaamo on jännitteinen ja synkkäsävyinen kertomus pienestä autokorjaamosta, joka ajautuu tahtomattaan rikollisuuden varjoihin. Tarina kuvaa, miten tavallinen arki voi luisua pimeälle polulle, kun ulkopuoliset voimat tarttuvat tilaisuuteen käyttää hyväkseen heikossa asemassa olevaa yritystä.

BoD

9

789528 096221